

Literatura

JUDr. VILÉM FUNK: *Naše berní právo. Základy právních předpisů o daních a veřejných dávkách.* — V Praze 1934. Nákladem Knihovny Sborníku věd právních a státních. 8° str. 263. Cena ? — Program knihy jest vyjádřen jejím titulem: předmětem studia jest souhrn norem, jimiž jsou upraveny naše veřejné dávky. F. učinil dobře, když svůj souborný spis omezil na tento úsek finančního práva — na rozdíl od Myrbacha a Konrada, kteří své systémy věnovali celému finančnímu právu. Moderní berní právo jest totiž tak bohaté na problémy, že zaslouhuje a potřebuje samostatného zpracování. Z tohoto hlediska jest také F-ova kniha koncipována. Autor ji právem neoznačil jako systém — v podtitulu knihy se naznačuje, že se zde probírají základy právních předpisů o daních a veřejných dávkách — neboť reprodukuje zde obsah našich berně-právních — zvláště obecných — norem se specifickým zřetelem k systematickým a dogmatickým pojmům, jež jednak použila legislativa, jednak vytvořila nauka o berním právu při interpretaci jejich. F. v tomto směru byl jistě značně inspirován německou teorií, jež datuje svůj rozvoj od dob vydání říšského dávkového řádu z r. 1919. Od ní se však především uchýlil terminologicky: německá škola konsekventně sebe označuje jako nauku o daňovém právu (protože říšský dávkový řád jedná pouze o daních), ačkoliv jejím předmětem jsou na př. také normy o poplatcích; F. naproti tomu užil vystižného výrazu »právo berní«.

Avšak i jinak se musil odchýliti spis, který se chce zabývat naším berním právem, od obdobných spisů německých. Německo provedlo již obecnou kodifikaci berního práva (až na poplatkové právo), má i své zvláštní finanční soudnictví a podrobnou finančně-právní literaturu. Naproti tomu naše berní právo trpí ještě značnou roztržičností, jež se projevuje také v nejednotné systematické a terminologické berních zákonů. Kromě toho máme vlastně jenom dva moderní berní zákony — zákon o přímých daních a zákon celní. Ostatní berní zákony jsou po stránce právně-technické, zvláště procesuelní, kusé a v tomto smyslu nedokonalé, podrobné pouze tam, kde toho vyžadoval politický (nikoliv právní, který patří do jiného souboru poznatků) princip legality, t. j. pokud jde o sazbu, předmět daně a pod. F. právem tento nízký stupeň »právníckosti« našeho berního práva pocítuje jako nedostatek a chce jej — pokud jest to v moci nauky — odstraniti. Z toho ovšem vyplývá snad nevyhnutelný důsledek, že nahrazuje místy pozitivní normy axiomaty, získané z poznatků finančně-vědeckých, případně že je substituuje politickými postuláty (normami, jež vyplývají z »povahy věci«, tedy zejména z organizačních principů, na nichž naše finanční správa byla vybudována, z předpokládaných účelů berně-právních norem a ne v poslední řadě z politických — v širším smyslu — postulátů, jimiž se řídilo naše správní soudnictví při aplikaci berně-právních norem), nebo že si pomáhá analogií s ustanoveními soukromého práva; analogická interpretace jest ostatně jen zvláštní způsob, kterými se pozitivní právní normy nahrazují politickými postuláty, neboť vyplývá z předsvědčení o obsahové jednotnosti právního řádu, o jeho jednotném účelu. Pro F-ovo stanovisko jest tedy — při srovnání jeho s německou naukou — zvláště charakteristické, že při poznávání obsahu berního práva uplatňuje hledisko civilistické. Berní povinnost jest mu obligací *sui generis*. Přečází celkem nevšímavě německou t. zv. mocenskou daňovou teorii. Tato teorie ovšem jistě nemá s juristickým poznáváním právního řádu co dělati; avšak F. sám se také neomezil na pouhý právní výklad našich berně-právních norem, místy dokonce úplně odbočuje do úvah finančně-politických (na př. v kapitole o daňových osvobozeních).

F-ovi jde arcí — jak jest z jeho knihy patrné — o to, aby poznatky teorie mohl prakticky aplikovati. Proto si všímá pozorně na př. ob-

sahu konkrétních norem, vytvořených těmi orgány, které ovlivňují způsob aplikace i jiných berních orgánů, t. j. věnuje zřetel judikatuře správních soudů a ministerským výnosům, tedy věci z hlediska právně-teoretického dosti podružné. Máme za to, že praxe bude také především — plným právem — F-ovi za jeho novou knihu vděčná, ovšem ta praxe, jež má vyšší aspirace a nespokojuje se pouhými přehlednými systémy, komentáři anebo dokonce příručkami. Tím však nechceme říci, že by teorie mohla minouti F-ovu knihu nevšímavě: najde se mnoho hodnotného materiálu, podnětů a poučení. Konečně každý právník, který chce být o našem berním právu aspoň trochu velkoryseji informován, si musí F-ovu knihu přečísti. Probírají se tu právní prameny našeho berního práva, zásady výkladu norem berně-právních, judikatura a literatura právní, pojem daně, subjekt a objekt daně, ručení, osvobození berní, časová a místní platnost norem berně-právních, správa berní, zásady berního řízení správního, zásady berního práva trestního atd. V úvodu se registrují zběžně poučky starších finančně-vědeckých škol. Dr. Čakrt.

JAN HRABÁNEK: *Soustava československého práva tiskového*. — *Odpoověď na recenzi*. Vydal jsem dosud asi 10 knih, z nichž některé by byly zasluhovaly, aby o nich bylo referováno. Všehrd referoval poprvé o mé Soustavě čsl. práva tiskového v č. 2 běžného ročníku. Nereagoval jsem dosud nikdy na recenzi, ač o každé knížce jich vyšlo hodně. Činím-li u Všehrd vyjímku, vedou mne k tomu závažné důvody.

Píši sám referáty o právnických publikacích do denního listu a přes to, že v deníku se vyžaduje populární forma, snažím se vždy o kritiku vědeckou, t. j. cituji a dokazuji, co autorovi vytýkám. Lituji, že tak nečiní Všehrd — časopis právníký.

Dr. Olšar tvrdí, že jako redaktor z povolání, nemohl jsem býti na tolik obeznámen s právní teorií a praxí, abych se pokusil o napsání učebnice, jež bývá výsledkem mnohaleté činnosti vědeckých pracovníků. O dva řádky dále však mluví o *pečlivě komentovaném* vydání Nového čsl. práva tiskového. V tom je rozpor. Nemůže pečlivě komentovati, kdo nezná teorii a praxi. Právní věty samostatně vybrané z obou celých sbírek, citace rozhodnutí I. i II. stolice svědčí přece o znalosti praxe. Pracuji o tiskovém právu deset let a za tu dobu osvojil jsem si i právní teorii z oboru tiskového práva. Mám ovšem svoji pracovní metodu: nechci oslňovat citáty z literatury, když to neuznávám za potřebné. Cituji jenom názory originální, s nimiž souhlasím nebo potírám názory, které by mohly svádět praxi na nesprávnou cestu. A s úspěchem; v rozh. Zm. II 337/33 uznal nejvyšší soud za správný můj výklad nejdůležitějšího pojmu v tiskovém právu — rozšiřování —, ač spoluautor prof. dr. Milota hájí názor jiný.

Dru Olšarovi se zdá, že pojmu tiskového práva jsem věnoval málo místa (necelou stranu). Na nerozsáhlé zvláštní právo je to dosti. Hoetzel o pojmu rozsáhlého správního práva píše na dvou a půl straně.

Všem kapitolám vytýká dr. Olšar povrchnost, ač jsou v ní zpracovány některé kapitoly systematicky poprvé (na př. kolportáž, promlčení tiskových deliktů, svoboda tisku podle ústavní listiny atd.). Povrchnost nedokazuje.

Výtka splétání norem *de lege lata* a *de lege ferenda* ve své všeobecnosti je neodůvodněná. Jenom na jednom místě může býti pochybnost. Výtka směšování úvah právnických s politickými neobstojí. Jsem žákem brněnské školy normativní a nic mně není tak vzdáleno jako používání jiných argumentů nežli právnických. Ovšem na př. účel svobody tisku a pod. nelze traktovati právnícky. — Joachim ve Veřejné správě zdůrazňuje, že pečlivě rozlišují.

Výtka svádění norem materiálně a formálně právních do jednoho řečiště může se snad týkati kapitoly: svoboda tisku. Tu však třeba uvážit, že jde o látku u nás vůbec nezpracovanou a že rozlišení je téměř nemožné. Řekne-li se, že pod formální svobodou tisku vyznívá se právo